

Archytás

Fragmenta DK 47 B

ΑΡΧΥΤΟΥ ΑΡΜΟΝΙΚΟΣ

B 1

καλῶς μοι δοκοῦντι τοὶ περὶ τὰ μαθήματα διαγνώμεναι, καὶ οὐθὲν ἄτοπον ὀρθῶς αὐτούς, οἷά ἐντι, περὶ ἐκάστων φρονέειν· περὶ γὰρ τᾶς τῶν ὅλων φύσιος καλῶς διαγνόντες ἔμελλον καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος, οἷά ἐντι, καλῶς ὀψείσθαι. περὶ τε δὴ τᾶς τῶν ἄστρον ταχυτᾶτος καὶ ἐπιτολᾶν καὶ δυσίων παρέδωκαν ἀμῖν σαφῆ διάγνωσιν καὶ περὶ γαμετρίας καὶ ἀριθμῶν καὶ σφαιρικᾶς καὶ οὐχ ἥκιστα περὶ μουσικᾶς. ταῦτα γὰρ τὰ μαθήματα δοκοῦντι ἡμεν ἀδελφεά· περὶ γὰρ ἀδελφεὰ τὰ τῶ ὄντος πρῶτιστα δύο εἶδεα τὰν ἀναστροφᾶν ἔχει. πρῶτον μὲν οὖν ἐσκέψαντο, ὅτι οὐ δυνατόν ἐστιν ἡμεν ψόφον μὴ γενηθείσας πληγᾶς τινων ποτ' ἄλλαλα. πλαγὰν δ' ἔφαν γίνεσθαι, ὅκκα τὰ φερόμενα ἀπαντιάξαντα ἀλλάλοις συμπέτη· τὰ μὲν οὖν ἀντίαν φορὰν φερόμενα ἀπαντιάζοντα αὐτὰ αὐτοῖς συγκαλᾶντα, [τὰ] δ' ὁμοίως φερόμενα, μὴ ἴσῳ δὲ τάχει, περικαταλαμβανόμενα παρὰ τῶν ἐπιφερομένων τυπτόμενα ποιεῖν ψόφον. πολλοὺς μὲν δὴ αὐτῶν οὐκ εἶναι ἀμῶν τᾶι φύσει οἷους τε γινώσκεσθαι, τοὺς μὲν διὰ τὰν ἀσθενείαν τᾶς πλαγᾶς, τοὺς δὲ διὰ τὸ μαῆκος τᾶς ἀφ' ἀμῶν ἀποστάσιος, τινὰς δὲ καὶ διὰ τὰν ὑπερβολὰν τοῦ μεγέθεος· οὐ γὰρ παραδύεσθαι ἐς τὰν ἀκοὰν ἀμῖν τῶς μεγάλης τῶν ψόφων, ὥσπερ οὐδ' ἐς τὰ σύστομα τῶν τευχέων, ὅκκα πολὺ τις ἐγγέηι, οὐδὲν ἐγγεῖται. τὰ μὲν οὖν ποτιπίπτοντα ποτὶ τὰν αἴσθασιν ἃ μὲν ἀπὸ τᾶν πλαγᾶν ταχὺ παραγίνεται καὶ [ἰσχυρῶς], ὀξέα φαίνεται, τὰ δὲ βραδέως καὶ ἀσθενῶς, βαρέα δοκοῦντι ἡμεν. αἱ γὰρ τις ῥάβδον λαβὼν κινῶ νωθρῶς τε καὶ ἀσθενέως, τᾶι πλαγαῖ βαρὺν ποιήσει τὸν ψόφον· αἱ δὲ κα ταχὺ τε καὶ ἰσχυρῶς, ὀξύν. οὐ μόνον δὲ κα τούτῳ γνοιήμεν, ἀλλὰ καὶ ὅκκα ἄμμες ἢ λέγοντες ἢ ἀείδοντες χρήζομές τι μέγα φθέγξασθαι καὶ ὀξύ, σφοδρῶι τῶι πνεύματι φθεγγόμενοι *** ἔτι δὲ καὶ τοῦτο συμβαίνει ὥσπερ ἐπὶ βελῶν· τὰ μὲν ἰσχυρῶς ἀφιέμενα πρόσω φέρεται, τὰ δ' ἀσθενῶς, ἐγγύς. τοῖς γὰρ ἰσχυρῶς φερομένοις μᾶλλον ὑπακούει ὁ ἀήρ· τοῖς δὲ ἀσθενῶς, ἡσσον. τῷτὸ δὲ καὶ ταῖς φωναῖς συμβήσεται· τᾶι μὲν ὑπὸ [τῶ] ἰσχυρῶ τῶ πνεύματος φερομένοις μεγάλαι τε ἡμεν καὶ ὀξεαί, τᾶι δὲ ὑπὸ ἀσθενέος μικραῖ τε καὶ βαρεαί. ἀλλὰ μὲν καὶ τούτῳ γὰ κα ἴδοιμες ἰσχυροτάτῳ σαμείῳ, ὅτι τῶ αὐτῷ φθεγξαμένῳ μέγα μὲν πόρσωθέν κ' ἀκούσαιμες· μικρὸν δὲ, οὐδ' ἐγγύθεν. ἀλλὰ μὲν καὶ ἔν γα τοῖς ἀυλοῖς τὸ ἐκ τῶ στόματος φερόμενον πνεῦμα ἐς μὲν τὰ ἐγγύς τῶ στόματος τρυπήματα ἐμπίπτον διὰ τὰν ἰσχὺν τὰν

σφοδρὰν ὀξύτερον ἄχον ἀφήσιν, ἐς δὲ τὰ πόρσω, βαρύτερον· ὥστε δῆλον ὅτι ἄταχεῖα κίνασις ὀξύν ποιεῖ, ἄ δὲ βραδεῖα βαρύν τὸν ἄχον. ἀλλὰ μὲν καὶ τοῖς ῥόμβοις τοῖς ἐν ταῖς τελεταῖς κινουμένοις τὸ αὐτὸ συμβαίνει· ἡσυχᾷ μὲν κινούμενοι βαρύν ἀφιέντι ἄχον, ἰσχυρῶς δέ, ὀξύν. ἀλλὰ μὲν καὶ ὁ γὰρ κάλαμος, αἶ κά τις αὐτῷ τὸ κάτω μέρος ἀποφράξας ἐμφυσῆι, ἀφήσει [βαρέαν] τινὰ ἀμῖν φωνάν· αἱ δὲ καὶ ἐς τὸ ἡμισυ ἢ ὀπόστον [ῶν] μέρος αὐτῷ, ὀξύ φθεγξέεται· τὸ γὰρ αὐτὸ πνεῦμα διὰ μὲν τῷ μακρῷ τόπῳ ἀσθενὲς ἐκφέρεται, διὰ δὲ τῷ μείονος σφοδρόν.

εἰπὼν δὲ καὶ ἄλλα περὶ τοῦ διαστηματικῆν εἶναι τὴν τῆς φωνῆς κίνησιν συγκεφαλαιοῦται τὸν λόγον ὡς·

ὅτι μὲν δὴ τοὶ ὀξεῖς φθόγγοι τάχιον κινέονται, οἱ δὲ βαρεῖς βράδιον, φανερόν ἀμῖν ἐκ πολλῶν γέγονεν.

B 1 /1 = Porphyrios, In Ptolem. Harmon. 56 Düring

παρακείσθω δὲ καὶ νῦν τὰ Ἀρχύτα τοῦ Πυθαγορείου, οὗ μάλιστα καὶ γνήσια λέγεται εἶναι τὰ συγγράμματα· λέγει δ' ἐν τῷ Περὶ μαθηματικῆς εὐθύς ἐναρχόμενος τοῦ λόγου τάδε· ἰκαλῶς ... γέγονεν'.

B 1 /2 = Níkomachos, Introductio arithmetica (= Inst. Arith.) I, 3, 4' 6, 16 Hoche

ἀλλὰ καὶ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος ἀρχόμενος τοῦ Ἀρμονικοῦ τὸ αὐτὸ οὕτω πως λέγει· ἰκαλῶς ... ἀναστροφὰν ἔχει'.

B 1 /3 = Iamblichos, Vita Pythagor. 160; in Nic. 6, 20 Pistelli

τοὶ γὰρ περὶ τῶν καθόλου [!] ... καλῶς διαγνόντες ... καλῶς ὀψείσθαι.

B 1 /4 = Iamblichos in Nic. 9, 1 (de comm. math. sc. 7; 31, 4 Fest.) 1, 14-15

ἰταῦτα ... ἀδελφεά'.

B 2 = Porphyrios, In Ptolem. Harmon. 92

καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τῶν παλαιῶν οὕτω φέρονται, καθάπερ καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς καὶ Ἀρχύτας ἐν τῷ Περὶ μουσικῆς ... Ἀρχύτας δὲ περὶ τῶν εσοτήτων λέγων γράφει ταῦτα·

μέσαι δὲ ἐντι τρεῖς ταῖ μουσικᾷ, μία μὲν ἀριθμητικά, δευτέρα δὲ ἄ γεωμετρικά, τρίτα δ' ὑπεναντία, ἂν καλέοντι ἀρμονικάν. ἀριθμητικὰ μὲν, ὅκκα ἔωντι τρεῖς ὄροι κατὰ τὰν τοίαν ὑπεροχὰν ἀνὰ λόγον· ὦι πρῶτος δευτέρου ὑπερέχει, τούτῳ δευτέρος τρίτου ὑπερέχει. καὶ ἐν ταῦται [ταῖ] ἀναλογίαι συμπίπτει ἡμῖν τὸ τῶν μειζόνων ὄρων διάστημα μείον, τὸ δὲ τῶν μειόνων μείζον. ἄ γεωμετρικά δὲ, ὅκκα ἔωντι οἷος ὁ πρῶτος ποτὶ τὸν δευτέρον, καὶ ὁ δευτέρος ποτὶ τὸν τρίτον. τούτων δ'

οἱ μείζονες ἴσον ποιοῦνται τὸ διάστημα καὶ οἱ μείους. ἄ δ' ὑπεναντία, ἂν καλοῦμεν ἀρμονικάν, ὅκκα ἔωντι [τοῖοι ὦι] ὁ πρῶτος ὅρος ὑπερέχει τοῦ δευτέρου αὐταύτου μέρει, τούτῳ ὁ μέσος τοῦ τρίτου ὑπερέχει τοῦ τρίτου μέρει. γίνεται δ' ἐν ταύται τῷ ἀναλογίαι τὸ τῶν μειζόνων ὅρων διάστημα μείζον, τὸ δὲ τῶν μειόνων μειῖον.

B 3

δεῖ γὰρ ἢ μαθόντα παρ' ἄλλω ἢ αὐτὸν ἐξευρόντα, ὧν ἀνεπιστάμων ἦσθα, ἐπιστάμονα γενέσθαι. τὸ μὲν ὧν μαθὲν παρ' ἄλλω καὶ ἀλλοτρίαι, τὸ δὲ ἐξευρὲν δι' αὐταυτὸν καὶ ἰδίαι· ἐξευρεῖν δὲ μὴ ζατοῦντα ἄπορον καὶ σπάνιον, ζατοῦντα δὲ εὐπορον καὶ ῥάιδιον, μὴ ἐπιστάμενον δὲ ζητεῖν ἀδύνατον.

στάσιν μὲν ἔπαυσεν, ὁμόνοιαν δὲ αὐξήσεν λογισμὸς εὐρεθείς· πλεονεξία τε γὰρ οὐκ ἔστι τούτου γενομένου καὶ ἰσότητας ἔστιν· τούτῳ γὰρ περὶ τῶν συναλλαγμάτων διαλασσόμεθα. διὰ τοῦτον οὖν οἱ πένητες λαμβάνοντι παρὰ τῶν δυναμένων, οἳ τε πλούσιοι διδόντι τοῖς δεομένοις, πιστεύοντες ἀμφοτέρω δια τούτω τὸ ἴσον ἔξειν. κανὼν δὲ καὶ κωλυτὴρ τῶν ἀδικούντων [ἐὼν] τοὺς μὲν ἐπισταμένους λογίζεσθαι πρὶν ἀδικεῖν ἔπαυσε, πείσας ὅτι οὐ δυνασοῦνται λαθεῖν, ὅταν ἐπ' αὐτὸν ἔλθωντι· τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους, ἐν αὐτῷ δηλώσας ἀδικοῦντας, ἐκώλυσε ἀδικῆσαι.

B 3 /1 = Stobaios, Anthologium IV, 1, 139

ἐκ τοῦ Ἀρχύτου Περὶ μαθημάτων· 'δεῖ ... ἀδικῆσαι'.

B 3 /2 = Iamblichos, De comm. math. Sc. 11; 44, 10 Fest.

διόπερ ὁ Ἀρχύτας ἐν τῷ Περὶ μαθηματικῶν λέγει 'δεῖ ... ἀδύνατον'.

ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

B 4 = Stobaios I, pr. 4 (18, 8 Wa.)

ἐκ τῶν Ἀρχύτου Διατριβῶν.

καὶ δοκεῖ ἄλογιστικὰ ποτὶ τὴν σοφίαν τῶν μὲν ἀλλῶν τεχνῶν καὶ πολὺ διαφέρειν, ἀτὰρ καὶ τῆς γεωμετρικῆς ἐναργεστέρω πραγματεύεσθαι ἂν θέλει. *** καὶ ἂν ἐκλείπει αὖ ἄγεωμετρία, καὶ ἀποδείξιαι ἄλογιστικὰ ἐπιτελεῖ καὶ ὁμῶς, εἰ μὲν εἰδέων τεὰ πραγματεία, καὶ τὰ περὶ τοῖς εἴδεσιν...

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΚΑΔΟΣ

B 5 = Theón Smyrn., De utilitate mathematicae 106, 7 Hiller

ἡ μέντοι δεκάς πάντα περαίνει τὸν ἀριθμὸν ἐμπεριέχουσα πᾶσαν φύσιν ἐντὸς αὐτῆς, ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ κινουμένου τε καὶ ἀκινήτου ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ· περὶ ἧς καὶ Ἀρχύτας ἐν τῷ Περὶ τῆς δεκάδος καὶ Φιλόλαος ἐν τῷ Περὶ φύσιος (Filoláos B 11) πολλὰ διεξίασιν.

ΠΕΡΙ ΑΥΛΩΝ

B 6 = Athénaios IV; 184e = IV, 84 Kaibel

καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ πολλοὶ τὴν αὐλητικὴν ἤσκησαν, ὡς Εὐφράνωρ τε καὶ Ἀρχύτας Φιλόλαός τε ἄλλοι τε οὐκ ὀλίγοι. ὁ δ' Εὐφράνωρ καὶ σύγγραμμα Περὶ αὐλῶν κατέλιπεν· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρχύτας.

ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΗΣ

B 7 = Vitruvius, De architectura VII, praef. 14

non minus de machinationibus [conscripterunt] uti Diades, Archytas, Archimedes, Ctesibios, Nymphodorus, Philo Byzantius etc.

ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

B 8 = Varro, Res Rusticae I, 1, 8

qui graece scripserunt [de re rustica] ... de philosophis Democritus physicus, Xenophon Socraticus, Aristoteles et Theophrastus peripatetici, Archytas Pythagoreus.

B 9

1. Περὶ ἀρχῶν - Stobaios, Anthologium I, 41, 2 Wachsmuth
2. Περὶ τοῦ ὄντος - Stobaios, Anthologium II, 2, 4
3. Περὶ τοῦ παντός - Περὶ τῶν καθόλου λόγων - Περὶ γενῶν - Πρὸ τῶν τόπων - ?
4. Περὶ ἀντικειμένων - Simplikios (?)
5. Περὶ νοῦ καὶ αἰσθήσιος - Stobaios, Anthologium I, 48, 6 (Iamblichos, Protrepticus 10; p. 55, 8 Pistelli)
6. Περὶ παιδεύσεως ἠθικῆς - Stobaios, Anthologium II, 31, 120; Anthologium III, 1, 105-106 H. (= ὑπὲρ παίδων ἀγωγῆς - Filostratos, Vita Apoll. VI, 31)

7. Περὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος - Stobaios, Anthologium III, 1, 107; III, 3, 65; IV, 50a, 28
8. Περὶ σοφίας - Iamblichos, Protrepticus 4; p. 16, 17n. Pistelli
9. Περὶ νόμου καὶ δικαιοσύνης - Stobaios, Anthologium IV, 1, 135-138 (132?)
10. Περὶ ψυχῆς (?)
11. Ὀψαρτυτικά - Athénaios, Deipnosophistae XII; p. 516c = XII, 12 Kaibel
12. Epistulae (pseudo) - Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 22; VIII, 80

B 9 /1 = Stobaios, Anthologium I, 41, 2 W.

Ἐκ τοῦ Ἀρχύτου Περὶ ἀρχῶν (fr. 4 phil. Gr. I; p. 567 Mullach.).

Ἀνάγκα (καὶ) δύο ἀρχὰς εἶμεν τῶν ὄντων, μίαν μὲν τὰν συστοιχίαν ἔχοισαν τῶν τεταγμένων καὶ ὀριστῶν, ἑτέραν δὲ τὰν συστοιχίαν ἔχοισαν τῶν ἀτάκτων καὶ ἀορίστων. Καὶ τὰν μὲν ῥητὰν καὶ λόγον ἔχοισαν καὶ τὰ ἐόντα ὁμοίως συνέχεν καὶ τὰ μὴ ἐόντα ὀρίζεν καὶ συντάσσειν (πλατιάζοισαν γὰρ ἀεὶ τοῖς γινομένοις εὐλόγως καὶ εὐρύθμως ἀνάγεν ταῦτα καὶ τὸ καθόλω οὐσίας τε καὶ ιδέας μεταδιδόμεν)· τὰν δ' ἄλογον καὶ ἄρρητον καὶ τὰ συντεταγμένα λυμαίνεσθαι καὶ τὰ ἐς γένεσίν τε καὶ ὥσίαν παραγενόμενα διαλύειν (πλατιάζοισαν γὰρ ἀεὶ τοῖς πράγμασιν ἐξομοιοῦν αὐτὰ ταῦτα).

Ἄλλ' ἐπέειπερ ἀρχαὶ δύο κατὰ γένος ἀντιδιαιροόμεναι τὰ πράγματα τυγχάνοντι τῷ τὰν μὲν εἶμεν ἀγαθοποιόν, τὰν δ' εἶμεν κακοποιόν, ἀνάγκα καὶ δύο λόγως εἶμεν, τὸν μὲν ἕνα τᾶς ἀγαθοποιῶ φύσις, τὸν δ' ἕνα τᾶς κακοποιῶ. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ τέχνα καὶ τὰ φύσι γινόμενα δύο τούτων πρᾶτων μετέληφε, τᾶς τε μορφῶς καὶ τᾶς ὥσιος. Καὶ ἅ μὲν μορφῶ ἐντι ἅ αἰτία τῷ τόδε τι εἶμεν· ἅ δὲ ὥσία τὸ ὑποκείμενον, παραδεχόμενον τὰν μορφῶ.

Οὔτε δὲ τᾶ ὥσιος οἶόν τέ ἐντι μορφῶς μετεἶμεν αὐτᾶ ἐξ αὐτᾶς, οὔτε μὲν τὰν μορφῶ γενέσθαι περὶ τὰν ὥσίαν, ἀλλ' ἀνάγκα ἀτέραν τινὰ εἶμεν αἰτίαν, τὰν κινάσοισαν τὰν ἐστῶ τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὰν μορφῶ ταύταν δὲ τὰν πρᾶταν τᾶ δυνάμι καὶ καθυπερτάταν εἶμεν τᾶν ἀλλᾶν· ὀνομάζεσθαι δ' αὐτὰν ποθάκει θεόν· ὥστε τρεῖς ἀρχὰς εἶμεν ἤδη, τὸν τε θεὸν καὶ τὰν ἐστῶ τῶν πραγμάτων καὶ τὰν μορφῶ. Καὶ τὸν μὲν θεὸν [τὸν] τεχνίταν καὶ τὸν κινέοντα, τὰν δ' ἐστῶ τὰν ὕλαν καὶ τὸ κινεόμενον, τὰν δὲ μορφῶ τὰν τέχναν καὶ ποθ' ἂν κινέεται ὑπὸ τῷ κινέοντος ἅ ἐστῶ.

Ἄλλ' ἐπεὶ τὸ κινεόμενον ἐναντίας ἑαυτῷ δυνάμιας ἴσχει τὰς τῶν ἀπλόων σωμάτων, τὰ δ' ἐναντία συναρμογᾶς τινος δεῖται καὶ ἐνώσιος, ἀνάγκα ἀριθμῶν δυνάμιας καὶ ἀναλογίας καὶ τὰ ἐν ἀριθμοῖς καὶ γαμετρικοῖς δεικνύμενα παραλαμβάνεν, ἅ καὶ συναρμόξαι καὶ ἐνώσαι τὰν ἐναντιότατα δυνασεῖται ἐν τᾶ ἐστοῖ τῶν πραγμάτων ποττὰν μορφῶ. Καθ' αὐτὰν μὲν γὰρ ἔσσα ἅ ἐστῶ ἄμορφός ἐντι, κινθεῖσα δὲ ποττὰν μορφᾶ ἔμμορφος γίνεται καὶ λόγον ἔχοισα τὸν τᾶς

συντάξιος. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ δι' ὃ κινέεται τὸ κινεόμενον ἐντὶ τὸ πρῶτως κινέον· ὥστ' ἀνάγκα τρεῖς εἶμεν τὰς ἀρχάς, τὰν τε ἐστῶ τῶν πραγμάτων καὶ τὰν μορφῶν καὶ τὸ ἐξ αὐτῶ κινητικὸν καὶ πρῶτον τᾶ δυνάμι. Τὸ δὲ τοιοῦτον οὐ νόον μόνον εἶμεν δεῖ, ἀλλὰ καὶ νόω τι κρέσσον· νόω δὲ κρέσσον ἐντί, ὅπερ ὀνομάζομεν θεόν, φανερόν.

Ὁ μὲν τῷ ἴσῳ λόγος περὶ τὰν ῥητᾶν καὶ λόγον ἔχοισαν φύσιν ἐντί· ὁ δὲ τῷ ἀνίσῳ περὶ τὰν ἄλογον καὶ ἄρητον· αὐτὰ δ' ἐντί ἅ ἐστῶ· καὶ διὰ τοῦτο γένεσις καὶ φθορὰ γίνεται περὶ ταύταν καὶ οὐκ ἄνευ ταύτας.

B 9 /2 = Stobaios, Anthologium II, 2, 4

Ἀρχύτου περὶ τοῦ ὄντος (Mullach. Ph. I; 569).

Παντᾶ μοι δοκέοντι ἀμαρτάνεν οἱ λέγοντες δύο λόγως περὶ παντός λεγέσθαι ἀντίως ἀλλάλοις καὶ ναμαρτέας ἀμφοτέρως. Ἐγὼ δὲ πρῶτον τοῦτ' ἀδύνατον νομίζω, ἀμφοτέρων πιστῶν ἐόντων ἀντίως εἶμεν ἀλλάλοις, τὸ καλὸν τῷ καλῷ καὶ τὸ λευκὸν τῷ λευκῷ. Ἀλλὰ γὰρ οὐχ οὕτως ἔχει· ἀλλὰ ἔστι τὸ καλὸν καὶ [τὸ] αἰσχροὸν ἀντία, καὶ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν. Οὕτω δὲ καὶ τὸ ναμαρτῆς τῷ ψεύδει φαμές, οὐδὲ ναμαρτέας [ἀντίως] δύο λόγως λεγέσθαι ἢ δύο ψευδέας, ἀλλὰ τὸν μὲν ἀλαθέα, τὸν δὲ ψεύσαν. Ὁ γὰρ τὰν ψυχᾶν ἐπαινέων τῷ ἀνθρώπῳ καὶ [ὁ] τὸ σῶμα μεμφόμενος οὐχ ὑπὲρ τῶν τῶν λέγοντι· αἰ μὴ καὶ αἶ τι περὶ τᾶς γᾶς λέγοιεν καὶ τῷ οὐρανῷ, τῶν τῶν. Ταῦτα γὰρ δύο ἐντί, ἀλλ' οὐχ ἓν. Ὄνομασι δὲ θέλω καὶ τοῦτο δεῖξαι. Ὁ γὰρ λέγων περὶ Ἀθηναίων ὡς ἐντί κατὰ λόγον ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ὁ λέγων ὡς ἐντί περὶ χάριτας φαύλοι, οὐκ ἀντία λέγοντι· τὰ γὰρ ἀντία περὶ τῶν τῶν πράγματος ἀντικέαται ἀλλάλοις, ταῦτα δὲ δύο ἐντί πράγματα.

B 9 /3 = ?

B 9 /4 = Simplikios (?)

B 9 /5 = Stobaios, Anthologium I, 48, 6 (cfr. Iamblichos, Protrepticus 10; 55, 8 Pistelli)

Ἀρχύτου ἐκ τοῦ Περὶ νόου καὶ αἰσθήσεως (fr. phil. Gr. I; p. 565 Mullach.).

Αἰσθασίς μὲν ἐν σώματι γίνεται, νόος δ' ἐν ψυχᾷ. Τὸ μὲν γὰρ ἀρχὰ τῶν αἰσθητῶν ὑπάρχει, τὸ δὲ τῶν νοητῶν. Πλάθεος μὲν γὰρ μέτρον ἀριθμὸς, μάκεος δὲ ποῦς, ῥοπαῖς δὲ καὶ σταθμῶ ζυγόν, ὀρθότατος δὲ καὶ εὐθύτατος κανὼν καὶ στάθμα ὀρθὰ γωνία· οὕτως δὲ καὶ τῶν μὲν αἰσθητῶν αἰσθασίς [μέτρον], τῶν δὲ νοητῶν νόος ἀρχὰ καὶ μέτρον ἐντί. Καὶ ὁ μὲν νόος ἀρχὰ νοητῶν τε [καὶ] φύσι πρῶτων· ἅ δὲ αἰσθασίς [δευτέρων τε φύσι καὶ τῶν παρ'] ἀμῖν· ὁ μὲν γὰρ ἐντί ἀρχὰ τᾶ ψυχᾶ, ἅ δὲ τῷ σώματι. Καὶ ὁ μὲν νόος τῶν τιμαιοτάτων ἐντί κριτάς, ἅ δ' αἰσθασίς τῶν χρησιμωτάτων. Ἄ μὲν γὰρ αἰσθασίς τῷ σώματος ἕνεκε συνέστακε καὶ τᾶς εἰς τοῦτο λειτουργίας· ὁ δὲ νόος [τᾶς ψυχᾶς ἕνεκε] καὶ τᾶς εἰς ταύταν

πολυφραδμοσύνας. Καὶ ὁ μὲν νόος ἐντὶ ἀρχὰ τῶς ἐπιστάμας, ἃ δ' αἰσθασίς τῶς δόξας· ἃ μὲν γὰρ ἔχει τὰν ἐκ τῶν αἰσθατῶν ἐνέργειαν, ὁ δὲ τὰν ἐκ τῶν νοατῶν. Τυγχάνοντι δὲ τὰ μὲν αἰσθατὰ τῶν πραγμάτων κινάσιος μεταβλάσιός τε κοινανέοντα, τὰ δὲ νοατὰ στάσιος καὶ αἰδιότατος. Παραπλασίως δὲ καὶ ἃ αἰσθασίς καὶ ὁ νόος ἔχοντι· ἃ μὲν γὰρ αἰσθασίς τῶ αἰσθατῶ, τὸ δ' αἰσθατὸν καὶ κινέεται καὶ μεταβάλλει καὶ οὐδέποκα ἐν ταυτῶ ἀτρεμέει· διὸ καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ βέλτιον καὶ χειρὸν γίνεται ὀρθῆν [τὸ αἰσθατόν]· ὁ δὲ νόος τῶ νοατῶ, τὸ δὲ νοατὸν ἀκίνατον ἐξ ὠσίας· διὸ οὔτε μᾶλλον οὔτε ἥττον οὔτε βέλτιον οὔτε χειρὸν ἐντι νοέν τὸ νοατόν. [Καὶ] καθάπερ [ὁ] νόος τὸ πρῶτον βλέπει καὶ τὸ παράδειγμα, οὕτως ἃ αἰσθασίς τὰν εἰκόνα καὶ τὸ δεύτερον· ὁ μὲν γὰρ νόος οὐρανὸν ἀπλῶς [ἢ τέχνην], ἃ δ' αἰσθασίς ἀπλῶς τὰν τῶ ἀλίω σφαῖραν ἢ τὰς χειροτεχνατῶν. Ἔτι [ὁ] μὲν νόος ἀμερῆς καὶ ἀδιαίρετος, καθάπερ μονὰς καὶ στιγμά, παραπλασίως δὲ καὶ τὸ νοατόν (τὸ γὰρ εἶδος οὔτε πέρας σώματός ἐντι οὔτε ὄρος, ἀλλὰ μόνον τύπως τῶ ἐόντος, ἃ ἐόν ἐντι), ἃ δ' αἰσθασίς μεριστὰ καὶ διαιερέτα. Τῶν γὰρ ἐόντων ἐντι τὰ μὲν αἰσθατά, τὰ δὲ δοξαστά, τὰ δ' ἐπιστατά, τὰ δὲ νοατά. Καὶ τὰ μὲν σώματα, ὧν ἐντι τις ἀντιτυπία, αἰσθατά· δοξαστά δὲ τὰ μετέχοντα τῶν εἰδέων ὡς αἱ εἰκόνες, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος τῶ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ [τὶ] τρίγωνον τῶ τριγώνῳ· ἐπιστατά δὲ τὰ τοῖς εἶδεσι συμβεβακότα ἐξ ἀνάγκης, ὡς ἐν γαμετρία τὰ τοῖς σχήμασι· νοατά δὲ αὐτὰ τὰ εἶδεα καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐπιστατῶν· οἷον αὐτὸ κύκλος καὶ τρίγωνον καὶ σφαῖρα. Τυγχάνοντι δὲ καὶ ἐν ἀμῖν αὐτοῖς κατὰ ψυχὰν γνώσεις τέτταρες· νόος, ἐπιστάμα, δόξα, αἰσθασίς· ὧν αἱ μὲν δύο τῶ λόγῳ ἀρχαὶ ἐντι, οἷον νόος καὶ αἰσθασίς, τὰ δὲ δύο τέλεα, οἷον ἐπιστάμα καὶ δόξα. Τὸ δ' ὅμοιον ἀεὶ τῶ ὁμοίῳ γνωστικόν. Φανερόν [ὧν] ὅτι ὁ μὲν νόος ἐν ἀμῖν τῶν νοατῶν γνωστικός, ἃ δὲ ἐπιστάμα τῶν ἐπιστατῶν, [ἃ δὲ δόξα τῶν δοξαστῶν,] ἃ δὲ αἰσθασίς τῶν αἰσθατῶν.

B 9 /6 = Stobaios, Anthologium II, 31, 120

Ἄρχυτα Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περὶ παιδείσεως ἠθικῆς (fr. 8, phil. II; 120 Mullach.).

Φιλοσοφίαν φαντὶ ὄρεξιν εἶμεν τῶ ἀναλαμβάνεν ἢ συνέχεν αὐταυτον ἐν ἀρετῶν πρακτικῶν κατὰν ἔφεσιν τῶς σοφίας δι' αὐτάυταν· ταύτας δ' ἀρχὰν μὲν τὰν φύσιν προειδέμεν, μέσα δὲ τὰν ἀσκησιν, τέρμα δὲ τὰν εἶδησιν φέρεν. Εὐτυχὲς μὲν ὧν εἶμεν φῦναι εὔ, τραφῆμέν τε καὶ ἀχθῆμεν καττὸν ὀρθὸν νόμον καθομολογᾶ τε τῶ φύσι ἔθεα· δεῖ δ' ἀσκηθῆμεν ὑπὸ τε γενέτορας ἢ ἐπιτρόπως, παιδευτάς τε σώφρονας γενέσθαι· καλὸν δὲ τὸ αὐτὸν αὐτῶ ποτιτάσσειν τὰ ἄριστα, μηδὲ ποτιδέεσθαι ἀνάγκης, εὐπειθέα δ' εἶμεν τοῖς ὑφαγεομένοις τὰ ἄριστα ποτὶ πρῶξιν καὶ εἶδησιν· ταὶ γὰρ εὐφυῖαι καὶ ταὶ καλαὶ τροφαὶ πολλάκις φθάνοντι τὰς διδασκαλίας ἐς ὀρθότατα ἀγοῖσαι, ἀποδέοντι δὲ μόνον λόγῳ ἀγεμόνος, τὸν

ἐντίθητι ἐπιστάμα. Δύο μὲν ὦν ἔντι βίοι ἀντίπαλοι, τοὶ τῶν πρατῆων ἀντιποיעύμενοι, πρακτικὸς τε καὶ φιλόσοφος· πολὺ δὲ κάρρων δοκέει εἶμεν ὁ ἐξ ἀμφοτέρων κεκραμένος ποτὶ καιρῶς τῶς ἀρμόσδοντας συντεταγμένος καθ' ἑκατέραν διέξοδον. Γεγόναμες γὰρ ποτ' ἐνέργειαν νοεράν, ἂν καλέομες προᾶξιν· τᾶς δὲ διανοίας ἅ μὲν πρακτικὰ ἐπὶ τὰν πολιτικὰν φέρεται, ἅ δὲ ἐπισταμονικὰ ἐπὶ τὰν θέαν τῶν συμπάντων, αὐτὸς δ' ὁ καθόλω νόος ταύτας τὰς δύο δυνάμιας ἀμπέχων ἐπὶ τὰν εὐδαιμονίαν, τὰν φαμὲς ἐνέργειαν ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ εἶμεν, οὔτε πρακτικὰν ἔασαν μόνον ὥστε καὶ μὴ τὰν ἐπιστάμαν περιέχεν, οὔτε θεωρητικὰν ὡς ἄπρακτον εἶμεν· ἅ γὰρ τέληος διάνοια ποτὶ δύο ἀρχὰς ἐπικρατέας ῥέπει, ποθ' ἂς καὶ ὁ ἄνθρωπος πέφυκε, τὰν τε κοινανικὰν καὶ τὰν εἰδημονικὰν· καὶ γὰρ αἱ κατὰ τοίας ἀντιλήψιας δοκέοντι ἀντιθλίβεν ἀλλάλας ταὶ ἀγωγαί (ταὶ μὲν γὰρ πολιτικαὶ ἀφέλκοισαι τᾶς θεωρίας, ταὶ δὲ θεωρητικαὶ ἀπὸ τᾶς πολιτείας μετάγοισαι ἐς ἀσυχίαν), ἀλλ' ὦν τὰ πέρατα συναψαμένα ἅ φύσις ἀπέδειξεν ἐν τῶντων ἀνωμένα· οὐ γὰρ ἀντιπαθέες ἔντι ταὶ ἀρεταί, ἀλλ' ἀρμονίας ἀπάσας συμφωνότεραι. Αἱ δὲ κά τις ἐκ νέω ὀρμαθεὶς αὐτὸς ἀρμόσδηται ἐς τὰς ἀρχὰς τᾶν ἀρετᾶν καὶ τὸν θεῖον νόμον τᾶς τῶ κόσμῳ ἀρμονίας, εὐροον βίον διεξαξεῖ· αἱ δὲ κα αὐτὸς καθ' αὐτὸν πλαζόμενος τύχη ἀγεμόνων καρρόνων, ἀπευθύνεν τὸν δρόμον δυνασεῖται ποτὶ μακαριότατα, ὥσπερ τοὶ ἀτυχέοντες ἐν πλώῳ ἀνύοντι τὰν θάλασσαν διὰ τᾶς κυβερνατικᾶς [τᾶς] εὐπλοίας ἐφιέμενοι, ὅπερ ἐν βίῳ τᾶς εὐδαιμονίας. Αἱ δὲ μήτ' αὐτὸς νοέοι τὰ ποτίφορα, μήτ' ἐπιτρόπων τύχοι ἐμφρόνων, οὐδὲν ὄφελος χοραγίας ἀφθόνῳ· ἀφροσύνα γὰρ, αἱ καὶ ἐς τᾶλλα εὐτυχεῖ, κακοδαίμων ἐσαιεὶ ἐστιν. Ἐπεὶ δ' ἐν ἅπαντι προᾶτον ἀνάγκα σκοπᾶν μὲν τὸ τέλος (τοῦτο γὰρ ποιέοντι κυβερναῖται μὲν λιμένα (νεῶς) ἐς ὃν καταχθήσονται προτιθέμενοι, ἀνίοχοι δὲ τέρμα δρόμῳ, τοξόται δὲ καὶ σφενδοναῖται σκοπόν, ποθ' ὃν παντᾶ ἀρμόσδονται), ἀνάγκα καὶ τᾶ ἀρετᾶ προκέεσθαί τινα ὥσπερ τέχνα τῶ βίῳ σκοπὸν ἢ πρόθεσιν, ταῦτα γὰρ ὀνυμαίνω καθ' ἑκατέρων· τοῦτο δὲ φαμὶ εἶμεν τῶν μὲν πρακτικῶν τὸ κράτιστον, [τῶν δὲ ἐπισταμονικῶν τὸ σοφώτατον], τῶ δὲ βίῳ τὸ τέληον ἀγαθόν, τὸ λέγοντι [τοὶ] τάνθρώπεια σοφοὶ εὐδαιμονίαν. Ταῦταν δὲ οὔτε κατὰν ἀλάθειαν κρίνεν δύνανται τοὶ κακῶς ἔχοντες, οὔτε ἐλέσθαι ἰσχύοντι τοὶ μὴ ἐκδαλότατα ὀρέοντες αὐτάν· τίνοντι δὲ δίκας ἀφροσύνας τοὶ ἀδονᾶ τὸ ἄριστον διδόντες, κολάσδονται τοὶ τὰν ἀναληγσίαν πάντων προτιμέοντες, καθόλω δ' εἶπέν, ἄγχονται ἐν κακᾶ ζάλα τοὶ ἐν εὐπαθείᾳ σωμάτων ἢ ἐν ψυχᾶς ἀλόγῳ κατασκευᾶ ἀπολιπόντες τὰν εὐδαίμονα ζῶαν. Οὐδὲ πολλὸν ἀπὸ τούτων εὐτυχέστεροί ἐντι τοὶ ἐξαίροντες μὲν τὸ καλόν, ὡς καπτούτω τί μὴ λέγεν, ὁμότιμον δὲ αὐτῶ τὰν ἀδονᾶν καὶ τὰν ἀναληγσίαν καὶ τὰς εὐπαθείας τὰς πράτας καὶ φυσικὰς καὶ ἀλόγως ὀρμᾶς ἢ σώματος ἢ ψυχᾶς ἀντέχοντες· ἑκάτερα γὰρ ἀδικέοντι, τὰν μὲν ψυχικὰν ἀκρότατα καὶ τὰ ἔργα αὐτᾶς κατάγοντες ἐς ἰσότατα ποττὰν τοῦ σώματος

τεληότατα, τὰν δὲ σωματικὰν εὐεξίαν ἐς ὕψος ἀντικαθιστάντες τᾶ ψυχικᾶ ἀδονᾶ· ἐνεμεσήθη δὲ καὶ ἡ φύσις καὶ τὸ θεῖον τᾶ τούτων διακράσι· οὐ γὰρ φυλάσσουντι τὰν ἀξίαν τῷ κάρρονος ποττὸ χειρὸν. Ἄλλ' ἄμές γε λέγομεν σῶμα μὲν εἶμεν ψυχᾶς ὄργανον, νόον δὲ ἀγεμόνα τᾶς τε ἄλλας ψυχᾶς καὶ τῷ σκάνεος αὐτᾶς, τὰν δ' ἐς τᾶλλα εὐτυχίαν φυσικὰν ὀργανικὰν τᾶ νοερᾶ ἐνεργείᾳ εἶμεν, αἱ κα παντελῆς δυνάμι τε καὶ χρόνῳ καὶ χοραγία ἤ.

B 9 /6b = Stobaios, Anthologium III, 1, 105-106

Ἄρχυτα Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περί παιδεύσεως ἠθικῆς (fr. 12 phil. Gr. I; 557 Mullach.).

Φαμί τὰν ἀρετὰν ἤμεν ποττὸ μὴ κακοδαιμονέν ἱκανάν, τὰν δὲ κακίαν ποττὸ μὴ εὐδαιμονέν, αἶκα τὰς ἕξιας αὐτὰς κρίνωμεν. αἰεὶ μὲν γὰρ κακοδαιμονέν ἀνάγκα τὸν κακόν, αἶτε ἔχει ὕλαν (κακῶς τε γὰρ αὐτᾶ χρέεται) αἶτε σπανίζει· ὡς καὶ τὸν τυφλόν ..., αἶτε φῶς ἔχει καὶ λαμπρότατα ὄρατάν, αἶτε ἐν σκότει διατελεῖ· οὐκ αἰεὶ δὲ εὐδαιμονέν τὸν ἀγαθόν. οὐ γὰρ ἂ κτᾶσις τᾶς ἀρετᾶς εὐδαιμονία ἤς, ἀλλ' ἂ χρᾶσις. καὶ γὰρ ὁ ἔχων τὴν ὄψιν οὐχ ὀρῆ αἰεὶ· αἱ γὰρ μὴ ἔχει φῶς, οὐκ ὄψεται. δύο δ' ὁδοὶ τέμνονται ἐν βίῳ, ἂ μὲν σκυθρωποτέρα, τὰν ὁ τλάμων ἐβάδιζεν Ὀδυσσεύς, ἂ δὲ εὐδιεινότερα, τὰν ἐπορεύετο Νέστωρ. τὰν ὧν ἀρετὰν φαμί δήλεσθαι μὲν ταύταν, δύνασθαι δὲ καὶ τήναν. ἀλλὰ τὰν εὐδαιμονίαν καρούσσει ἂ φύσις βίον εὐκταῖον καὶ εὐσταθέα διὰ τὸ γνώμας τελεσθῆμεν· ὥστε ἂ μὴ δήληται τις παριόντα, οὐκ εὐδαίμων μὲν, οὐ μὲν πάντα κακοδαίμων.

(106) Ἐν ταυτῷ (fr. 12 phil. Gr. I; 558 Mullach.).

Μὴ ὧν ἄνοσον καὶ ἀνάλητον τολμώντων τὸν ἀγαθόν εἰπέν, μηδὲ ἄλυπον θρασυνέσθωσαν λέγεν· ὡς γὰρ σώματι ἀλγεινά τινα ἀπολείπομεν, οὕτω καὶ ψυχᾶ ἐπώδυνα. ἀλλὰ ταὶ μὲν ἀφρόνων λῦπαι ἀλόγιστοι πέλοντι· ταὶ δὲ φρονίμων ἐς ὅσον κα λόγος ἐπιτρέποι ὀρίδδων τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὲν καὶ τὸ καύχαμα αὐτῶν τᾶς ἀπαθείας ἐκλύει τᾶς ἀρετᾶς τὸ γενναῖον, αἶκα ἀδιαφόροις καὶ μὴ κακοῖς θανάτῳ τε καὶ ἀλγηδόνι καὶ πενία ἀντιβεβάκη. εὐκαταγώνιστα γὰρ τὰ μὴ κακά. ἀσκητέον ὧν ποττὰν μετριοπάθειαν ἴμεν, ὡς τό τε ἀνάλητον ἐς ἴσον τῷ ἐμπαθεῖ φεύγωμεν, μηδὲ μέζον φύσιος τᾶς ἀμετέρας φθεγγώμεθα.

B 9 /6c = Filostratos, Vita Apoll. VI, 31

καὶ τὸν Ἄρχυτου δ' ἂν εἴποιμι νυνὶ λόγον, γενναῖος γὰρ καὶ μαθεῖν ἄξιος· ἐγένετο ὁ Ἄρχυτας ἀνὴρ Ταραντίνος τὰ Πυθαγόρου σοφός· οὗτος ὑπὲρ παίδων ἀγωγῆς γράφων ἔστω φησὶν ὁ πατὴρ παράδειγμα ἀρετῆς τοῖς παισίν, ὡς καὶ τῶν πατέρων ξυντονώτερον βαδιουμένων ἐπὶ τὰς ἀρετάς, ἣν ὁμοιῶνται σφισιν οἱ παῖδες.

B 9 /7 = Stobaios, Anthologium III, 1, 107-114

Τοῦ αὐτοῦ Περι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος (fr. 1 ap. Mullach phil. Gr. I; p. 553).

Πρῶτον μὲν ὧν χρῆ τοῦτο γινώσκεν, ὅτι ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ οὐκ εὐθέως εὐδαίμων ἐξ ἀνάγκας ἐστίν, ὁ δὲ εὐδαίμων καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐστίν. ὁ μὲν γὰρ εὐδαίμων ἐξ ἐπαινετῶ καὶ μακαριστῶ γίνεται, ὁ δὲ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐξ ἐπαινετῶ μόνον. γίνεται δὲ ὁ μὲν ἔπαινος ἐπ' ἀρετᾶ, ὁ δὲ μακαρισμὸς ἐπ' εὐτυχίᾳ. καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐπὶ τοῖς παρ' ἀρετᾶς ἀγαθοῖς γίνεται τοιοῦτος, ὁ δ' εὐδαίμων καὶ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχαν· καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ ἀναφαίρετον ἔχει τὰν ἀρετάν, ὁ δ' εὐδαίμων ἔστιν ὅκ' ἀφαιρέεται τὰν εὐδαιμοσύναν. τᾶς μὲν γὰρ ἀρετᾶς ἀνυπεύθυνος ἡ δύναμις, τᾶς δ' εὐδαιμοσύνας εὐθυνομένα. νόσοι τε γὰρ μακροὶ σώματος καὶ πηρώσιες αἰσθαταρίων ἀπομαραίνοντι τὰν εὐθάλειαν τᾶς εὐδαιμοσύνας.

(108) Ἐν ταύτῳ (fr. 2 phil. Gr. I; 553 Mullach.).

Διαφέρει δὲ θεὸς ἀνθρώπῳ ἀγαθῷ, ὅτι θεὸς μὲν οὐ μόνον εἰλικρινῆ καὶ διωλισμένα ἐχει τὰν ἀρετάν ἀπὸ παντὸς τῷ θνατῷ πάθεος, ἀλλὰ καὶ τὰν δύναμιν αὐτᾶς ἄτρυτον πέπαται καὶ ἀνυπεύθυνον, ὡς ποτ' αἰωνίων ἔργων σεμνότατά τε καὶ μεγαλοπρέπειαν· ἀνθρώπος δ' οὐ μόνον τῷ θνατῷ τᾶς φύσιος καταστάματι μήονα ταύταν πέπαται, ἔστι δ' ὅκα καὶ δι' ἀγαθῶν ἀμετρίαν καὶ διὰ συνήθειαν ἰσχυρὰν καὶ διὰ φύσιν μοχθηρὰν καὶ δι' ἄλλας αἰτίας πολλὰς ἀδυνατέει κατ' ἄκρας γεναθηῆμεν παναλαθέως ἀγαθός.

(109) Ἐν ταύτῳ (fr. 3 I.; p. 553).

Φαμί δὴ τὸν ἀγαθὸν ἀνδρα τοῦτον ἦμεν, τὸν πράγμασι μεγάλοις καὶ καιροῖς καλῶς χρεόμενον. οὗτος δὲ κα εἴη ὁ εὐτυχίαν τε δυνάμενος καλῶς φέρειν καὶ πάλιν ἀτυχίαν, καὶ ὁ ἔν τε τοῖς καλοῖς καὶ τιμίοις ἄξιος γενόμενος τῶν ὑποκειμένων καὶ μεταβαλοίσας τᾶς τύχας εὐ τὸ παρὸν ἐκδεχόμενος. εἰ δὲ συντόμως τε καὶ κεφαλαιωδῶς δεῖ φράσαι, ὁ ἔν πάντεσσι τοῖς καιροῖς καλῶς ἀγωνιζόμενος ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, καὶ μὴ μόνον αὐταυτον οὕτως διατιθείς, ἀλλὰ καὶ τῶς ἐμπιστεύσαντας αὐτῷ καὶ συναγωνισαμένως.

(110) Ἐν ταύτῳ (fr. 4 I; p. 553n.).

Ἐπεὶ ὧν τῶν ἀγαθῶν ἃ μὲν αὐτὰ ἐντι δι' αὐταυτα αἰρετά, οὐ μὰν δι' ἄτερον· ἃ δὲ δι' ἄτερον, οὐ μὰν δι' αὐταυτα· εἴη [ὧν] [κα] καὶ τρίτον τι εἶδος ἄτερον ἀγαθῶν, ὃ καὶ δι' αὐταυτον αἰρετόν ἐντι καὶ δι' ἄτερον. τίς ὧν (οὖν) ἐντι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αὐτὰ δι' αὐταυτα αἰρετὰ πέφυκεν ἦμεν, οὐ μὰν δι' ἄτερον; φανερόν ὅτι ἡ εὐδαιμοσύνα. ταύτας γὰρ ἔνεκα τὰ ἄλλα αἰρεόμεθα, αὐτὰν δὲ ταύταν οὐδενὸς ἀτέρω. τίνα δὲ πάλιν ἐντί, ἃ δι' ἄτερον μὲν αἰρεόμεθα [αὐτὰν δὲ ταύταν αἰρεόμεθα] οὐ μὰν δι' αὐταυτὰ γε; δᾶλον ὅτι τὰ ὠφέλιμα καὶ τὰ προαιρετικά τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αἴτια γίνεται τῶν ἀτέρων, οἷον πόνοι μὲν

σώματος καὶ γυμνάσια καὶ τρίψιες εὐεκτίας, ἀναγνώσιες δὲ καὶ μελέται καὶ ἐπιταδεύσιες καλῶν καὶ ἀρετᾶς. τίνα δὲ καὶ δι' αὐταυτὰ αἰρετὰ καὶ (τὰ) δι' ἄτερον; οἷον αἱ τε ἀρεταὶ καὶ αἱ ἕξιες αὐτῶν, καὶ αἱ προαιρέσιες, καὶ αἱ πράξεις, καὶ πᾶν τὸ ἐχόμενον τᾶς τῷ καλῷ οὐσίας. τὸ μὲν ὦν δι' αὐταυτο αἰρετόν, οὐ μὲν δι' ἄτερον, μονῆρες ἀγαθὸν ἐντι καὶ ἕν· τὸ δὲ καὶ δι' αὐταυτο καὶ δι' ἄτερον, τριχᾶ δέδασται. τὸ μὲν γάρ τι αὐτῷ περὶ ψυχάν ἐστι, τὸ δὲ περὶ σῶμα, τὸ δὲ τι ἐκτός· περὶ ψυχάν μὲν αἱ τᾶς ψυχᾶς ἀρεταί, περὶ σῶμα δὲ αἱ τῷ σώματος, ἐκτός δὲ φίλοι δόξα τιμὰ πλοῦτος. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ δι' ἄτερον αἰρετόν· τὸ μὲν γάρ τι αὐτῷ τὰ ποιητικὰ τῶν τᾶς ψυχᾶς ἀγαθῶν, περὶ σῶμα δὲ τὰ τῷ σώματος, ἐκτός δὲ τὰ αἷτια πλούτω καὶ δόξας καὶ τιμᾶς καὶ φιλίας. ὅτι δὲ τὰν ἀρετὰν ἡμεν συμβέβακεν αὐτὰν δι' αὐταύταν αἰρετάν, δᾶλον καὶ ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ τὰ καταδεέστερα τᾶ φύσει, λέγω δὲ τὰ σώματος ἀγαθὰ, αὐτὰ δι' αὐταυτὰ αἰρεόμεθα, κρέσσων δὲ ψυχὰ σώματος, φανερόν ὅτι καὶ τὰ τᾶς ψυχᾶς ἀγαθὰ αὐτὰ δι' αὐταυτὰ ἀγαπέομες, ἀλλ' οὐ διὰ τὰ ἀποβαίνοντα ἀπ' αὐτῶν.

(111) Ἐν ταύτῳ (fr. 7 I; p. 555).

ἽΟτι ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ οὕτω διάκειται ποτ' εὐτυχίαν, ὡσπερ καὶ ὁ τῷ σώματι καλῶς ἔχων καὶ ῥωμαλέως. καὶ γὰρ ἐκεῖνος οἷός τε καὶ θάλπος καὶ ψῦχος ὑπομένεν καὶ βάρος ἄραι μέγα καὶ πολλὰς ἀτέρας εὐχερῶς ὑπομένεν κακοπαθείας.

(112) Ἐν ταύτῳ (fr. 5 I; p. 554).

Τῷ δ' ἀνθρωπίνῳ βίῳ καιροὶ τρεῖς, ὁ μὲν ἐν εὐτυχίᾳ ὁ δ' ἐν ἀτυχίᾳ ὁ δὲ μεταξὺ τούτων. ἐπεὶ ὦν ἀγαθὸς ἀνὴρ ὁ ἔχων ἀρετὰν καὶ ὁ χρεόμενος ἀρετᾶ, χρέεται δὲ αὐτᾶ κατὰ τῶς τρεῖς καιρῶς· ἢ γὰρ ἐν ἀτυχίᾳ ἢ ἐν εὐτυχίᾳ ἢ ἐν τοῖς μεταξὺ τούτων· καὶ ἐν ἀτυχίᾳ μὲν ἐντι κακοδαίμων, ἐν δ' εὐτυχίᾳ εὐδαίμων, ἐν δὲ τᾶ μέσα καταστάσει οὐκ εὐδαίμων· φανερόν (οὔν) ὅτι οὐδὲν ἄτερόν ἐστιν εὐδαιμοσύνα ἀλλ' ἢ χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ. λέγομες δὲ νῦν εὐδαιμοσύναν τὰν τῷ ἀνθρώπῳ. ὁ δ' ἀνθρώπος οὐχ ἅ ψυχὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα· τὸ γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων ζῶον καὶ τὸ ἐκ τοιούτων ἀνθρώπος. καὶ γὰρ εἰ τᾶς ψυχᾶς ὄργανον τὸ σῶμα πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ μέρος καὶ τοῦτο καὶ ἅ ψυχά. διὸ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἅ μὲν ἐντι τῷ ἀνθρώπῳ, ἅ δὲ τῶν μερέων. καὶ ἀνθρώπῳ μὲν ἀγαθὸν εὐδαιμοσύνα· τῶν δὲ μερέων τῷ ἀνθρώπῳ ψυχᾶς μὲν φρόνασις ἀνδρεία δικαιοσύνα σωφροσύνα, σώματος δὲ κάλλος ὑγίεια εὐεκτία εὐαισθησία. τὰ δ' ἐκτός πλοῦτος καὶ δόξα καὶ τιμὰ καὶ εὐγένεια πέφυκεν ἐπιγεννάματα ἡμεν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀκόλουθα [τοῖς] φύσει προὔφεστακόσιν ἀγαθοῖς· δορυφορεῖ τε τὰ μήονα τῶν ἀγαθῶν τὰ μέζονα· φιλία μὲν καὶ δόξα καὶ πλοῦτος σῶμα καὶ ψυχάν, ὑγίεια δὲ καὶ ἰσχὺς καὶ εὐαισθησία ψυχάν, φρόνασις δὲ καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνα καὶ δικαιοσύνα τὸν νόον τᾶς ψυχᾶς, ὁ δὲ νόος τὸν θεόν· οὗτος γὰρ ὁ κράτιστός ἐστι καὶ ὁ ἀγεμονεύων. καὶ τούτῳ ἕνεκα καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀγαθῶν δεῖ

παρῆμεν. στρατεύματος μὲν γὰρ ἀγεῖται στραταγός, πλωτήρων δὲ κυβερνάτας, τῷ δὲ κόσμῳ θεός, τᾶς δὲ ψυχᾶς νόος, τᾶς δὲ περὶ τὸν βίον εὐδαιμοσύνας φρόνασις· οὐδὲν γὰρ ἄτερόν ἐστι φρόνασις, εἰ μὴ ἐπιστάμα τᾶς περὶ τὸν βίον εὐδαιμοσύνας, ἣ ἐπιστάμα τῶν κατὰ φύσιν ἀνθρώπῳ ἀγαθῶν.

(113) Ἐν ταύτῳ (fr. 6 I; p. 555).

Καὶ θεῷ μὲν εὐδαιμοσύνα καὶ βίος ἄριστος, τῷ δ' ἀνθρώπῳ ἐξ ἐπιστάμας καὶ ἀρετᾶς καὶ τρίτῳ εὐτυχίας σωματουμένα παραγίνεται. λέγω δὲ ἐπιστάμαν σοφίαν μὲν τῶν θείων καὶ δαιμονίων, φρόνασιν δὲ τῶν ἀνθρωπίνων καὶ [τῶν] περὶ τὸν βίον· τὰς γὰρ λόγοις καὶ ἀποδειξίεσσι ποτιχρεομένας ἀρετὰς δέον ἐπιστάμας ποταγορεύειν· ἀρετὰν δὲ τὰν ἠθικὰν καὶ βελτίστην ἔξιν τῷ ἀλόγῳ μέρει τᾶς ψυχᾶς, καθ' ἃν καὶ ποιοῖ τινες ἡμεν λεγόμεθα κατὰ τὸ ἦθος, οἷον ἐλευθέριοι δίκαιοι καὶ σώφρονες· εὐτυχίαν δὲ τὰν παρὰ τὸν λόγον τῶν ἀγαθῶν παρουσίαν καὶ μὴ δι' αὐτὸν γινομένην. ἐπεὶ ὧν ἃ μὲν ἀρετὰ καὶ ἐπιστάμα ἐφ' ἀμῖν, ἃ δ' εὐτυχία οὐκ ἐφ' ἀμῖν· ἐν δὲ θεωρίαις καὶ πράξεσι τῶν καλῶν τὸ εὐδαιμονέν· αἱ δὲ θεωρίαι καὶ αἱ πράξεις ποτάντεις μὲν οὔσαι λειτουργίαν καὶ ἀνάγκαν ἐπιφέροντι, εὐοδοῦσαι δὲ διαγωγὰν καὶ εὐδαιμοσύναν· γίνεται δὲ ταῦτα ἐν εὐτυχίᾳ· φανερόν ὅτι οὐδὲν ἄτερόν ἐστιν εὐδαιμοσύνα, εἰ μὴ χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ.

(114) Ἐν ταύτῳ (fr. 8 I; p. 555).

Ἐπεὶ ὧν εὐδαιμοσύνα χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ, περὶ ἀρετᾶς καὶ εὐτυχίας λέγωμες, καὶ πρῶτον περὶ εὐτυχίας. τῶν γὰρ ἀγαθῶν ἃ μὲν οὐκ ἐπιδέχεται ὑπερβολάν, οἷον ἀρετὰ· οὐ γὰρ ἐστιν ὑπερβάλλοισά τις ἀρετὰ καὶ ὑπερβαλλόντως τις ἀγαθός· ἃ γὰρ ἀρετὰ στάθμαν ἔχει τὸ δέον, καὶ ἔστι τῷ δέοντος ἔξις ἐν τοῖς πρακτοῖς· ἃ δ' εὐτυχία καὶ τὰν ὑπερβολάν ἐπιδέχεται καὶ τὰν μῆωσιν. ὑπερβάλλοισα δὲ γεννᾷ τινὰς κακίας καὶ ἐξίστησι τὸν ἀνθρώπον ἐκ τᾶς κατὰ φύσιν ἔξις, ὥστε πολλάκις ἀντιβαίνειν καὶ τᾷ συστάσει τᾶς ἀρετᾶς. καὶ οὐ μόνον ἃ εὐτυχία, ἀλλὰ καὶ ἄτεραι αἰτίαι πλείονες. οὐδέποκα γὰρ δεῖ θαυμαίνειν περὶ μὲν ἀυλητικὰν ἡμῖν τινὰς ἀλαζόνας, οἱ τὰ ποτ' ἀλάθειαν ἐάσαντες φαντασίᾳ τινὶ ψευδεῖ τῶς ἀμώσως αἰρέοντι, περὶ δὲ τὰν ἀρετὰν μὴ ἡμεν τὸ τοιοῦτον γένος, ἀλλ' ὅσῳ περ σεμνότερόν ἐστι, τοσοῦτῳ καὶ τὸ ποτιποιούμενον περὶ αὐτὰν πλεον ἡμεν γένος. πολλὰ γὰρ ἐστι τὰ διαστρέφοντα τὰς περὶ τὰν ἀρετὰν ἐπιφανείας, ὧν ἐν μὲν ἐστι τὸ τῶν ἐπιβουλευόντων καὶ ποτιποιουμένων γένος· ἄτερα δὲ φυσικὰ πάθεα παρακολουθέοντα ἐνίοκα ποιέοντι ἐναντίαν ἐπιπρέπειαν τᾶς ἀλαθινᾶς διαθέσιος· τινὰ δὲ καὶ δι' ἔθος συνεκτεθραμμένα ἐκ παλαιῶν χρόνων· οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ δι' ἀλικίας ἀβατικάς τε καὶ γεροντικάς, καὶ δι' εὐτυχίας ἣ καὶ ἀτυχίας, καὶ δι' ἀτέρως παμπληθείας τρόπως. ὥστε οὐδέποκα δεῖ θαυμαίνειν, εἰ πάντ' ἀντεστραμμένως ἐνίοκα κρίνεται, τᾶς ἀλαθινᾶς διαθέσιος μεταπιπτοίσας. ὥσπερ καὶ τέκτονα τὸν ἄριστον ἡμεν δοκέοντα πολλὰ ἐν τοῖς

ὑποκειμένοις ἔργοις ὀρέομες ἀμαρτάνοντα, καὶ στραταγὸν καὶ κυβερνάταν καὶ γραφέα καὶ πάντα ἀπλῶς, καὶ ὅμως οὐκ ἀποστερέομες τᾶς ὑπαρχούσας ἕξις· οὕτως οὐδὲ τὸν ἀκολασταίνοντα ἔν τισι καιροῖς οὐδὲ τὸν ἀδικήσαντα οὐδὲ τὸν ἀποδειλιάσαντα ἔς τῶς κακῶς τακτέον ἄνδρα, οὐδὲ μὲν τῶς τούτων τι κατορθώσαντας ἔς τῶς ἀγαθῶς· ἀλλὰ τοῖς τε φαύλοις τὸ τυχέν ποτὲ δοτέον τοῖς τε ἀγαθοῖς τὸ διαμαρτάνεν. τὰν δὲ ἀλαθινὰν κρίσιν [κριτέον] οὐ ποθ' ἕνα καιρὸν ἐπιβλέποντας οὐδ' ἐπὶ χρόνου τι πλᾶθος, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τὸν βίον. ὥσπερ δὲ τὸ σῶμα βλάπτει μὲν καὶ τὸ τᾶς ἐνδείας καὶ τὸ τᾶς ὑπερβολᾶς εἶδος, οὐ μὲν ἀλλὰ νόσως γε μέζονας ἐμποιῶν πέφυκεν ἂ ὑπερβολὰ καὶ τὰ καλεόμενα περισσώματα· οὕτω καὶ [τὰν] ψυχὰν βλάπτει μὲν καὶ τὸ τᾶς εὐτυχίας ἢ ἀτυχίας εἶδος ἀκαίρως παραγενόμενον, οὐ μὲν ἀλλὰ νόσως γε μέζονας ποῦν πέφυκεν ἂ λεγομένα παρὰ πάντεσσιν εὐτυχία, ὥσπερ οἶνος καταμεθύσκουσα τοῖς ἀγαθοῖς τὰν διάνοιαν.

B 9 /7b = Stobaios, Anthologium III, 3, 65

Ἄρχυτα Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος (fr. 11 phil. Graec. I; 556 Mullach).

Φρόνιμος δὲ ἀνὴρ οὕτως ἂν μάλιστα γένοιτο· φύσιος πρᾶτον εὐστόχῳ τε καὶ μναμονικᾶς καὶ φιλοπόνῳ τυχῶν, ἐν λογισμοῖς τε καὶ μαθημάτεσσι καὶ ταῖς ποτ' ἀκρίβειαν θεωρίαις εὐθύς ἐκ νέῳ γυμνάσαιτο τὰν διάνοιαν, φιλοσοφίας ἀπτόμενος ὀρθᾶς, μετὰ δὲ ταῦτα ἐθέων τε καὶ νόμων καὶ βίων ἀνθρωπίνων ἐμπειρίαν λάβοι. δύο γὰρ ἐντι ἐξ ὧν τῷ φρονίμῳ διάθεσις παραγίνεται, ὧν τὸ μὲν ἐντι ἕξις μαθηματικὰν τε καὶ γνωστικὰν λαβέν, τὸ δὲ θεωρήματα καὶ πράγματα πολλὰ ἐπελθέν, τὰ μὲν καὶ αὐτὸν ἰδόντα, τὰ δὲ καὶ δι' ἀτέρῳ τινὸς τρόπῳ κατανοήσαντα. οὔτε γὰρ ὁ ἐν λογισμοῖς καὶ μαθημάτεσσι καὶ ταῖς ποτ' ἀκρίβειαν θεωρίαις εὐθύς ἐκ νέῳ γυμνάσας τὰν διάνοιαν ἰκανός ἐντι ποτὶ φρόνασιν· οὔθ' ὁ τούτων μὲν ἀπολειφθεὶς, ἐν[δ'] ἀκροαμάτεσσι πολλοῖς καὶ πραγμάτεσσι ἀναστρεφθεὶς. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῷ καθ' ἕκαστα κρίνειν τυφλὸς ἐγένετο τὰν διάνοιαν· ὁ δ' ἐν τῷ καθόλῳ θεωρὲν αἰεὶ. καθάπερ [γὰρ ἐντι] ἐπὶ τῶν λογισμῶν τὰ μέρη συντιθέντας τὸ ὅλον ἐξ αὐτῶν λογίζεσθαι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων δύναται ὁ μὲν λόγος τὰν καθόλῳ θεωρίαν ὑπογράφειν, ἂ δ' ἐμπειρία καθ' ἕκαστα κρίνειν.

B 9 /7c = Stobaios, Anthologium IV, 50a, 28

Ἄρχυτα Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος.

Παραπλησίως δὲ καὶ γῆρας ἔχει ποτὶ νεότατα, καὶ ποεῖ ἂ μὲν νεότας ἐγχειρητικῶς, τὸ δὲ γῆρας προνοατικῶς ... καὶ μηδέποκα ἀφύλακτον αὐτὸ ἀφίμεν διανοίας. ἀλλὰ καὶ τί πράσσει καὶ τί πέπραχεν ἐπισκοπεῖ, ἵνα τὰ μὲν

μέλλοντα τοῖς παρεόντεσσι σταθμευόμενος, τὰ δ' ἐνεστακότα τοῖς παρωχημένοις αὐτὸς αὐταυτὸν διορθοῦν δύνηται, ποτὶ μὲν τὸν παροιχόμενον [χρόνον] τὰν μνάμαν ἐφαρμοζών, ποτὶ δὲ τὸν παρεόντα τὰν αἴσθασιν, ποτὶ δὲ τὸν μέλλοντα τὰν πρόνοιαν. ἔστι γὰρ αἰεὶ μνάμα μὲν ἀμὶν τῷ παρεληλυθότος χρόνω, πρόνοια δὲ τῷ μέλλοντος, αἴσθασις δὲ τῷ παρεόντος. διὸ δὴ δεῖ τὸν ὀρθῶς καὶ καλῶς βιοτεύειν μέλλοντα μὴ μόνον αἰσθατικὸν καὶ μναμονικὸν ἀλλὰ καὶ προνοατικὸν ἤμεν.

B 9 /8 = Iamblichos, Protrepticus 4; 16, 17n. Pistelli

Ἄρχυτας τοίνυν ἐν τῷ Περὶ σοφίας εὐθύς ἀρχόμενος προτρέπει οὕτως·

τοσοῦτον διαφέρει σοφία ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασιν, ὅσον ὄψις μὲν αἰσθασίων σώματος, νόος δὲ ψυχᾶς, ἄλιος δὲ ἄστρον. ὄψις τε γὰρ ἐκαβολεστάτα καὶ πολυειδεστάτα τῶν ἀλλῶν αἰσθασίων ἐντὶ καὶ νόος ὑπατος λόγῳ καὶ διανοίας τὸ δέον ἐπικραίνων καὶ ὄψις καὶ δύναιμις τῶν τιμιωτάτων ὑπάρχων. ἄλιός γε μὴν ὀφθαλμὸς ἐντὶ καὶ ψυχὰ τῶν φύσιν ἐχόντων· ὀρῆται τε γὰρ δι' αὐτῷ πάντα καὶ γεννῆται καὶ νοῆται, ῥιζωθέντα καὶ γενναθέντα δὲ τράφεται τε καὶ ἀέξεται καὶ ζωπυρῆται μετ' αἰσθάσιος.

πάνυ ἐπιστημονικῶς ἐνταῦθα τὴν τε φύσιν καὶ ἐνέργειαν τῆς σοφίας ἐπιδείκνυσι, καὶ ἀπὸ τοῦ χρησιμωτάτην αὐτὴν εἶναι καὶ ἡγεμονικωτάτην ποιεῖται τὴν προτροπὴν ἐπὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν θεωρίαν.

B 9 /9 = Stobaios, Anthologium IV, 1, 135-138

Ἄρχυτα Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περὶ νόμου καὶ δικαιοσύνης.

Νόμος ποτ' ἀνθρώπῳ ψυχάν τε καὶ βίον ὅπερ ἀρμονία ποτ' ἀκοάν τε καὶ φωνάν· ὅ τε γὰρ νόμος παιδεύει μὲν τὰν ψυχάν, συνίστησι δὲ τὸν βίον, ἃ τε ἀρμονία ἐπιστάμονα μὲν ποιεῖ τὰν ἀκοάν, ὁμόλογον δὲ τὰν φωνάν. φαμί δὴ ἐγὼ πᾶσαν κοινωνίαν ἐξ ἀρχοντος καὶ ἀρχομένῳ συνεστάμεν καὶ τρίτον νόμων. νόμων δὲ ὁ μὲν ἔμψυχος βασιλεὺς, ὁ δὲ ἄψυχος γράμμα. πρῶτος ὢν ὁ νόμος· τούτῳ γὰρ [ἐμμονᾶ] ὁ μὲν βασιλεὺς νόμιμος, ὁ δ' ἀρχῶν ἀκόλουθος, ὁ δ' ἀρχόμενος ἐλεύθερος, ἃ δ' ὅλα κοινωνία εὐδαίμων· καὶ τούτῳ παραβάσει [ὁ] μὲν βασιλεὺς τύραννος, ὁ δ' ἀρχῶν ἀνακόλουθος, ὁ δ' ἀρχόμενος δούλος, ὁ δ' ὅλα κοινωνία κακοδαίμων. συνείρονται μὲν γὰρ ταὶ πράξεις ἐκ τῷ ἀρχεν καὶ τῷ ἀρχεσθαι καὶ τρίτον ἐκ τῷ κρατέν. τὸ μὲν ὢν ἀρχεν τῷ κρέσσοнос οἰκῆον, τὸ δ' ἀρχεσθαι τῷ χερήονος, τὸ δὲ κρατέν ἀμφοτέρων· ἀρχει μὲν γὰρ τὸ λόγον ἔχον τὰς ψυχᾶς, ἀρχεται δὲ τὸ ἄλογον, κρατοῦντι δὲ τῶν παθέων ἀμφοτέρα. γίνεται γὰρ ἐκ τᾶς ἐκατέρων συναρμογᾶς ἀρετά, αὐτὰ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀδονᾶν καὶ ἀπὸ τῶν λυπᾶν ἐς ἀρεμίαν καὶ ἀπάθειαν ἀπάγει τὰν ψυχάν.

(136) Ἐν ταύτῳ.

Δεῖ δὲ τὸν νόμον ἀκόλουθον ἤμεν τᾷ φύσει, δυνατὸν τοῖς πράγμασι, συμφέροντα τᾷ πολιτικᾷ κοινωνία· αἴτε γὰρ ἑνὸς τούτων αἴτε πληθόνων αἴτε πάντων ἀπολείπεται, ἤτοι οὐ νόμος ἢ οὐ τέλος νόμος ἐσεῖται. ἀκόλουθος μὲν ὢν κα εἴη τᾷ φύσει, μιμεόμενος τὸ τᾶς φύσιος δίκαιον· τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ἀνάλογον καὶ τὸ ἐπιβάλλον ἐκάστω κατὰ τὴν ἐκάστω ἀξίαν. δυνατὸς δέ, αἰ ποτὶ τῶς νομοθετουμένως ἔχει τὴν συναρμογάν· πολλοὶ γὰρ τὸ τᾷ φύσει καὶ πρῶτον ἀγαθὸν [οὐχ] ἱκανοὶ δέξασθαι, τὸ δὲ ποθ' αὐτῶς καὶ τὸ ἐνδεχόμενον· οὕτω γὰρ καὶ τοὶ νοσέοντες καὶ τοὶ κάμνοντες τυγχάνοντι ἐπιμελείας.

(137) Ἐν ταύτῳ.

Συμφέρων δὲ τᾷ πολιτικᾷ κοινωνία, αἴκα μὴ μόναρχος ἢ καὶ ιδιωφελῆς ὁ νόμος, κοινωφελῆς δὲ καὶ διὰ πάντων διατείνων· δεῖ δὲ καὶ ποτὶ τὴν χώραν καὶ ποτὶ τῶς τόπως ἀποβλέπεν τὸν νόμον, οὔτε γὰρ γὰ τῶς αὐτῶς καρπῶς οὔτε ψυχὰ ἀνθρώπων τὴν αὐτὴν ἀρετὴν παραδέξασθαι δύναται. διὸ τὸ δίκαιον τοῖ μὲν ἀριστοκρατικὸν τοῖ δὲ δαμοκρατικὸν τοῖ δὲ ὀλιγαρχικὸν ποιοῦντι· καὶ τὸ ἀριστοκρατικὸν κατὰ τὴν ὑπεναντίαν μεσότατα· τοῖς μὲν γὰρ μέζοσι μέζοντας τῶς [δὲ] λόγως, τοῖς δὲ μήσοι μήοντας διανέμει ἅ ἀναλογία αὐτὰ· τὸ δὲ δαμοκρατικὸν κατὰ τὴν γεωμετρικάν· ἐν γὰρ ταῦτα τοὶ λόγοι ἴσοι τῶν μεζόνων καὶ μόνων μεγεθέων· τὸ δὲ ὀλιγαρχικὸν καὶ τυραννικὸν κατὰ τὴν ἀριθμητικάν· ἀντιάζει γὰρ αὐτὰ τᾷ ὑπεναντία· τοῖς γὰρ μήσοι μέζοντας τῶς λόγως, τοῖς δὲ μέζοσι μήοντας. ταῖ μὲν ὢν ἰδέαι τᾶς διανομᾶς τοσαῦται, ταῖ δὲ εἰκόνες ἐν ταῖς πολιτεαῖς καὶ τοῖς οἴκοις θεωροῦνται· τιμαὶ τε γὰρ καὶ κολάσιες καὶ ἀρχαὶ [ἢ] ἐξ ἴσω τοῖς μέζοσι καὶ μήσοι διανέμονται, ἢ ἐξ ἀνίσω ἢ τῷ ἀρετᾷ ὑπερέχεν ἢ τῷ πλούτῳ ἢ καὶ δυνάμει. τὸ μὲν ὢν ἐξ ἴσω δαμοκρατικόν, τὸ δὲ ἐξ ἀνίσω ἀριστοκρατικὸν ἢ ὀλιγαρχικόν.

(138) Ἐν ταύτῳ.

Δεῖ δὲ τὸν νόμον τὸν κάρρονα καὶ τὴν πόλιν ἐκ πασᾶν σύνθετον εἶμεν τῶν ἀλλᾶν πολιτειῶν· καὶ ἔχεν τι δαμοκρατίας, ἔχεν τι ὀλιγαρχίας, ἔχεν τι βασιλῆας καὶ ἀριστοκρατίας· ὥσπερ καὶ ἐν τᾷ Λακεδαίμονι· τοὶ μὲν γὰρ βασιλέες τᾶς μοναρχίας, τοὶ δὲ γέροντες τᾶς ἀριστοκρατίας, τοὶ δὲ ἔφοροι τᾶς ὀλιγαρχίας, ἵππαγρέται δὲ καὶ κόροι τᾶς δαμοκρατίας. δεῖ τοίνυν τὸν νόμον μὴ μόνον ἀγαθὸν καὶ καλὸν ἤμεν, ἀλλὰ καὶ ἀντιπεπονθέναι τοῖς αὐτῷ μερέεσσι· οὗτος γὰρ ἰσχυρὸς καὶ βέβαιος· τὸ δ' ἀντιπεπονθέναι λέγω αὐτῷ, καὶ ἄρχεν καὶ ἄρχεσθαι τὴν αὐτὴν ἀρχάν, ὥσπερ καὶ ἐν τᾷ εὐνομωτάτῳ Λακεδαίμονι. τοῖς μὲν γὰρ βασιλεῦσιν τοὶ ἔφοροι ἀντικάθηνται, τούτοις δ' οἱ γέροντες, μέσοι δ' οἱ κόροι καὶ ἵππαγρέται· ἐφ' ὃ γὰρ ἂν ῥέψωντι τοὶ πλεονεκτίοντες τῶν ἀρχόντων, οὗτοι τοῖς ἄλλοις ὑποτίθενται.

Δεῖ τὸν νόμον τὰ περὶ θεῶς καὶ δαίμονας καὶ γονέας καὶ ὅλως τὰ καλὰ καὶ τίμια πρῶτα τίθεσθαι, δεύτερον δὲ τὰ συμφέροντα· τὰ γὰρ μήονα τοῖς μέζοσιν

ἀκολουθὲν ποθάκει· καὶ μὴ ἐν οἰκήμασι καὶ θυρώμασιν ἐνήμεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἤθεσι τῶν πολιτευομένων. οὐδὲ γὰρ ἐν Λακεδαίμονι τᾶ εὐνομωτάτα πλάθει γραμμάτων ἅ πόλις διοικῆται, πολὺ δὲ μᾶλλον [ἐν] τοῖς τρόποις τῶν πολιτευομένων. συμφέροντι δὲ τᾶ πολιτικᾷ κοινωνία, αἶκα μὴ μόναρχος ἦ καὶ ἰδιωφελῆς, κοινωφελῆς δὲ καὶ διὰ πάντων διατείνων ὁ νόμος καὶ τὰν ζαμίαν ἐς τὰν αἰσχύναν καὶ τὰν ἀτιμίαν ἀμφέρη, μὴ ἐς τὰν τῶν χρημάτων ἀποβολάν. ἐκ μὲν γὰρ τῷ αἰσχύνῃ ζαμιοῦσθαι κοσμιότατα καὶ χρηστότατα σπουδάζοντι, ὅπως τὰν ἐν τοῖς νόμοις ζαμίαν ἀκοινώνατον ἔχωντι· ἐκ δὲ τῷ χρήμασι χρήματα περὶ πλείστῳ ποιησοῦνται, μέγιστον φάρμακον ὑπολαμβάνοντες ἦμεν τῶν ἀμαρτημάτων. ἄριστον μὲν ὦν τὰν ὅλαν πόλιν οὕτως συντετάχθαι, ὥστε μηδενὸς ποτιδεῖσθαι ἔξωθεν, μήτε κατ' ἀρετὰν μήτε κατὰ δύναμιν μήτε κατ' ἄλλαν μηδεμίαν αἰτίαν· οὕτω γὰρ καὶ σῶμα καὶ οἰκία καὶ στράτευμα συντέτακται καλῶς, τὸ ἐν αὐτῷ ἔχον τὰν αἰτίαν τᾶς σωτηρίας, ἀλλὰ μὴ ἔξωθεν· σῶμα μὲν τὸ κάρρον, οἰκία δ' ἅ συγκειμένα καλῶς, στράτευμα δὲ τὸ μὴ μισθοφόρον μὴδ' ἀγύμναστον· κρέσσονα γὰρ τὰ οὕτως συνταχθέντα γίνεται τῶν ἄλλων· καὶ ἐλεύθερα μὲν καὶ ἀδούλωτα, οὐ πολλῶν ποτιδεόμενα ποτὶ τὰν διαμονάν, ὀλίγων δὲ καὶ εὐπαρακομίστων. οὕτω γὰρ ὦν ὁ μὲν ἰσχυρὸς τῷ βάρεος, ὁ δὲ γυμνάτας τῷ ῥίγεος περιγίνεται· γυμνάζοντι γὰρ ταὶ τύχαι καὶ ταὶ συμφοραὶ τῶς ἀνθρώπως· ἐπεὶ καὶ τῷ σώφρονι καὶ διαποναθέντι καὶ σώματι καὶ ψυχᾷ καὶ τροφᾷ ἀδέα φαίνεται πᾶσα καὶ ποτόν, καὶ εὐνὰ δὲ ἅ μετὰ φυλλάδος, τῷ δὲ τρυφᾷ καὶ συβαρίζεν ἐκποριουμένῳ καὶ ἅ τῷ μεγάλῳ βασιλέος παρασκευὰ δυσάρεστος καὶ ἀλλοτρία. τὸν νόμον ὦν ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ τοῖς ἐπιταδεύμασι τῶν πολιτᾶν ἐγχρώζεσθαι δεῖ· τῶς γὰρ πολίτας αὐτάρκειας θήσει καὶ διανεμῆι τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ καὶ τὸ ἐπιβάλλον· οὕτω γὰρ καὶ ὁ ἄλιος φερόμενος διὰ τῷ ζωοφόρῳ διανεμῆι τοῖς ἐπὶ γᾶς πᾶσι καὶ γενέσιος καὶ τροφᾶς καὶ βιοτᾶς τὰν ποθάκουσαν μοῖραν, οἷον εὐνομίαν τὰν εὐκρασίαν τὰν ὠρᾶν παρασκευαζόμενος. διὸ καὶ νόμιος καὶ νεμήσιος Ζεὺς καλέεται, καὶ νομεὺς ὁ διανεμῶν τὰς τροφὰς τοῖς οἴεσσιν· καὶ τὸ τῶν κιθαρωδῶν δὲ ἄσματα νόμοι· συντάσσοντι γὰρ καὶ ταῦτα τὰν ψυχάν, ἀρμονία καὶ ῥυθμοῖς καὶ μέτροις ἀειδόμενα.

B 9 /10 = ?

B 9 /11 = Athénaios, Deipnosophistae XII; 516c = XII, 12 Kaibel

πρῶτοι δὲ Λυδοὶ καὶ τὴν καρύκην ἐξεῦρον, περὶ ἧς τῆς σκευασίας οἱ τὰ Ὀψαρτυτικὰ συνθέντες εἰρήκασιν, Γλαῦκός τε ὁ Λοκρὸς καὶ Μίθαικος καὶ Διονύσιος Ἡρακλεῖδαί τε δύο γένος Συρακόσιοι καὶ Ἄγις καὶ Ἐπαίνετος καὶ Διονύσιος ἔτι τε Ἡγήσιππος καὶ Ἐρασίστρατος καὶ Εὐθύδημος καὶ Κρίτων, πρὸς

τούτοις δὲ Στέφανος, Ἀρχύτας, [Ἀκέστιος,] Ἀκεσίας, Διοκλῆς, Φιλιστίων. τοσοῦτους γὰρ οἶδα γράψαντας Ὀψαρτυτικά. καὶ κἀνδαυλον δὲ τινα ἔλεγον οἱ Λυδοί, οὐχ ἓνα ἀλλὰ τρεῖς· οὕτως ἐξήσκηντο πρὸς τὰς ἡδυπαθείας. γίνεσθαι δ' αὐτόν φησιν ὁ Ταραντῖνος Ἠγήσιππος ἐξ ἐφθοῦ κρέως καὶ κνηστοῦ ἄρτου καὶ Φρυγίου τυροῦ ἀνήθου τε καὶ ζωμοῦ πίονος. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἄλεξις ἐν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθιοις·

B 9 /12 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 22 (cfr. A 5)

Ἀρχύτας Διονυσίῳ ὑγιαίνειν.

Ἀπεστάλκαμές τοι πάντες οἱ Πλάτωνος φίλοι τῶς περὶ Λαμίσκον τε καὶ Φωτίδαν ἀπολαψόμενοι τὸν ἄνδρα κατὰ τὴν πᾶρ τὴν γενομένην ὁμολογίαν. ὀρθῶς δὲ καὶ ποιοῖς ἀμμιμνασκόμενος τήνας τὰς σπουδᾶς, ἡνίκα πάντας ἀμὲ παρεκάλεις πὸτ τὴν Πλάτωνος ἄφιξιν ἀξιῶν προτρέπεσθαί τε αὐτόν καὶ ἀναδέχεσθαι τὰ τε ἄλλα καὶ περὶ τὴν ἀσφάλειαν μένοντί τε καὶ ἀφορμίοντι. μέμνασο δὲ καὶ τῆνο ὅτι περὶ πολλῶ ἐποίησω τὴν ἄφιξιν αὐτῷ καὶ ἀγάπης ἐκ τήνω τῷ χρόνω ὡς οὐδένα τῶν πᾶρ τίν. αἱ δὲ τις γέγονε τραχύτας, ἀνθρωπίζειν χρὴ κάποδιδόμεν ἀμὴν ἀβλαβῆ τὸν ἄνδρα. ταῦτα γὰρ ποιῶν δίκαια πραξεῖς καὶ ἀμὴν χαριεῖς.

B 9 /12b = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 80

Ἀρχύτας Πλάτωνι ὑγιαίνειν.

Καλῶς ποιεῖς ὅτι ἀποπέφευγας ἐκ τῶς ἀρρωστίας· ταῦτα γὰρ αὐτός τυ ἐπέσταλκας καὶ τοῖ περὶ Λαμίσκον ἀπάγγελον. περὶ δὲ τῶν ὑπομνημάτων ἐπεμελήθημες καὶ ἀνήλθομες ὡς Λευκανῶς καὶ ἐνετύχομες τοῖς Ὀκκέλω ἐκγόνοις. τὰ μὲν ὦν Περὶ νόμου καὶ Βασιλείας καὶ Ὀσιότατος καὶ τῶν τῷ παντὸς γενέσιος αὐτοῖ τ' ἔχομες καὶ τὴν ἀπεστάλκαμες· τὰ δὲ λοιπὰ οὗτοι νῦν γὰ δύναται εὐρεθῆμεν, αἱ δὲ καὶ εὐρεθῆ, ἤξει τοι.